

Cotidianul, 1 octombrie 2002

Furnizorii de utilitati sunt transformati in creditorii pentru firmele falimentare

Un nou Bancorex

Reesalunarile sunt obtinute si la presiunea sindicatelor, care, prin Codul Muncii propus de Marian Sarbu, capata un ascendent asupra angajatorului

Acumularea unor credite ascunse in sectorul energetic poate duce la noi scheme perdante de tip „Bancorex”, de arata in ultimul „Raport de avertisment privind potentialul de criza in Romania”, realizat de Societatea Academica din Romania. „Ultimele date furnizate de Institutul National de Statistica arata ca sectorul energetic continua sa fie o frana in calea dezvoltarii economice prin productivitate scazuta si salarii reale ridicate”, se arata in raportul SAR. Furnizorii de utilitati din Romania sunt transformati in creditorii de facto pentru firmele comerciale, prin reesalunarile de la plata datoriilor de care se bucura acestea. „Furnizorii de utilitati sunt chiar mai putin pregatiti decat erau bancile in 1990 sa suporte presiunea reprezentata de creditare si de administrare a riscurilor prezente pe piata”, se spune in raport. Utilitatile vor continua sa inregistreze pierderi in diverse forme, daca „oficialii de rang inalt nu intervin si nu promoveaza un comportament cinstit in sectorul industriei grele”.

Sectorul energetic crediteaza economia

Restructurarea sectorului bancar a dus la aparitia unui nou pericol: sectorul energetic risca sa devina al doilea furnizor de credite ascunse din economia romaneasca. Pana acum cativa ani, guvernele si grupurile de interes foloseau bancile de stat pentru a pompa bani in intreprinderile in pierdere cu scopul de a le pastra pe linia de plutire. Fortarea cresterii economice fara restructurare a condus la cresterea stocurilor si la deficite ascunse, la acumularea de credite neperformante si pana la urma la prabusirea Bancorexului si a altor banci. Gaura, acoperita din bani publici, a fost de 2,5% din PIB. Situatiile risca sa se repete, de data aceasta procesul de refacere economica fiind amenintat de cresterea arieratelor din domeniul energetic. Utilitatile, aflate inca in proprietatea statului, au preluat rolul de surse de credite facile pentru companiile romanesti neprofitabile. „S-ar putea sa nu fie chiar o coincidenta ca ponderea de arierate in PIB, in mare parte provenite din facturi la energie neplatite, au crescut dramatic dupa 1997 in timp ce bancile aflate anterior in proprietatea statului erau privatizate” se arata in raport.

Reesalunarile, subventii ascunse

Guvernul Nastase a dat semnale ambivalente: pe de o parte a admis faptul ca arieratele sunt o problema serioasa, inasa, pe de alta parte, s-a grabit deseori sa blocheze initiatiua companiilor energetice de a deconecta rau platnicii. Mai mult, anul acesta guvernul a eliberat numeroase ordonante si norme de reesalonare a datoriilor pe diferite perioade si/sau a impiedicat furnizorii sa faca debransari. Multe companii care si-au platit facturile la timp considera ca favorurile acordate datornicilor sunt necinstite, din moment ce sunt chiar subventii ascunse pentru cei fara performante.

In plus, iertarea de penalitati si reesalonarile intaresc ideea ca debransarile de la sistemul de distributie a gazului sau energiei din luna aprilie au fost facute doar pentru a face pe placul FMI. Raportul SAR arata ca Legea 137 privind imbunatatirea ritmului privatizarii interzice furnizorilor de utilitati sa debranseze companiile care sunt pregatite de privatizare. Astfel, companiile de stat ar putea alege sa „intre in procesul de privatizare“ pentru a beneficia de reesalonari la plata facturilor, cu atat mai mult cu cat legea nu prevede si termene stricte pana la care societatile trebuie vandute. Sectorul energetic pierde bani nu numai prin costuri mari de operare, ci si prin relatii obscure cu furnizorii de materie prima.

Painea si cutitul restructurarii se afla in mainile Guvernului

Creditele comerciale ascunse provenite din utilitati nu vor ajuta companiile sa devina mai competitive si nici nu ii va ajuta pe manageri sa mareasca eficienta acestora, se arata in raportul SAR. Fiecare luna in care arieratele cresc agraveaza situatia acestor utilitati publice si in cele din urma pe cea a bugetului de stat. Pretul va fi platit de public mai tarziu, in multe moduri: scaderea preturilor de achizitie la momentul privatizarii sectorului energetic, o povara mai mare pusa pe spatele viitorilor investitori si socuri mai mari pentru public rezultate din alinierea de preturi necesare. Guvernul, arata raportul, este in cea mai buna pozitie pentru a administra eficient relatia intre consumatori si furnizorii de utilitati acum, cat timp ce cele din urma se afla in mainile sale. „Ar fi destul de nerealist sa ne asteptam ca viitorii proprietari privati sa fie capabili sa faca fata mai bine problemei fundamental politice a reformarii – sau a deconectarii – marilor platforme industriale lipsite de eficienta. Spre deosebire de 1997, cifrele agregate arata rezonabil mai bine iar rata somajului a ajuns la valori cu o singura cifra. Aceasta este o buna ocazie pentru impunerea disciplinei financiare la nivel de firma. Balonul cresterii trebuie desumflat inainte sa se sparga“, concluzioneaza raportul citat.

Profilul datornicului: societate mutant cu sindicate galagioase

Deoarece sunt lipsite de accesul la fonduri si resurse financiare, multe companii au inceput sa priveasca neplata facturilor la electricitate ca pe o solutie la indemana. In raport este prezentat un profil al societatilor care au recurs la solutia neplatii facturilor. Un prim exemplu il reprezinta societatile mari nerestructurate aflate in proprietatea statului. Dimensiunea acestora face pe autoritati sa se teama de problemele sociale rezultate in urma falimentelor insotite de concedieri masive. Un alt tip de societati este reprezentat de companiile de stat importante (sau privatizate) puternic conectate la mediul politic, care pot obtine un tratament preferential de la furnizorii de electricitate din proprietatea statului.

Angajatii mai puternici decat angajatorii

Sindicatul din Romania au sanse mari sa capete, prin noul Cod al Muncii, o putere suspect de mare fata de cea pe care o detin in prezent, luandu-se in considerare faptul ca tara noastra are una dintre cele mai scazute rate de afiliere sindicala din Europa. Aceasta ar fi alta concluzie a raportului SAR, care atrage atentia ca renumele sindicatelor romanesti pe plan international este acela ca au anulat cateva contracte de privatizare si ca alunga investitorii straini. O masura a limitei pe care au depasit-o acestea s-a relevat

deunazi, cand cateva sindicate din tara au obtinut solicitari importante doar folosindu-se de proteste in forta, cum ar fi blocarea drumurilor. In plus, selectia si promovarea in noul Cod a anumitor prevederi din legislatia europeana, cele mai avantajoase pentru sindicate, arata ca exista o agenda ascunsa a negocierilor cu acestea.

Un sindicat la 20 de angajati

Criticile cel mai acerbe se indreapta tocmai impotriva sindicatelor, care, conform proiectului Codului Muncii, sunt cele mai avantajate, devenind si mai puternice decat sunt in prezent. Prin intermediul acestui act normativ, guvernantii ar fi trebuit sa urmareasca implementarea normelor europene in domeniul legislatiei muncii din Romania. «Din nefericire, el nu reuseste sa atinga acest obiectiv (...) Faptul ca au fost favorizate prevederile cele mai avantajoase pentru sindicate sugereaza o agenda ascunsa de promovare a legaturilor cu sindicatele», se arata in raportul SAR. Daca, pana in prezent, marile sindicate existau doar in fostele mari fabrici ale statului, acest proiect al Codului Muncii prevede ca reprezentanti ai angajatilor sa fie alesi in orice companie cu mai mult de 20 de angajati. In cazul in care Parlamentul va aproba acest proiect, angajatorii vor fi obligati sa consulte sindicatele in legatura cu orice disponibilizare masiva, dar si in ceea ce priveste contractul colectiv de munca. Totodata, sindicalistii dintr-o societate pot interveni in disponibilizarile individuale si, chiar daca acestea sunt motivate prin ratiuni disciplinare sau prin unele de ordin economic, angajatorul nu va putea concedia un reprezentant sindical. Forta sindicatelor nu se opreste doar aici, ele sunt implicate in comitetul privind protectia muncii. Concluzia raportului in ceea ce priveste sindicatele romanesti este aceea ca „sunt suspect de puternice pentru o tara cu una dintre cele mai scazute rate de afiliere sindicala din Europa“. Pe de alta parte, autorii raportului avertizeaza ca aceasta forta a sindicalistilor va afecta performanta companiilor romanesti, mai ales in cazul celor mici si mijloci, unde costurile legate de respectarea noii legislatii vor fi ridicate. In acelasi timp, vor avea de suferit si investitorii straini. „Este greu de crezut ca toate acestea erau necesare, influenta sindicatelor in realizarea proiectului noului Cod al Muncii pare mai degraba exagerata fata de puterea lor reala“, se arata in analiza facuta de SAR. Raportul aminteste si faptul ca unele sindicate romanesti sunt responsabile pentru anularea catorva contracte de privatizare, aici putandu-se vorbi si de cazul Combinatului Siderurgic de la Resita, unde sindicalistii au incercat sa poarte cu patronatul „negocieri cu pumnul!“.

Mai catolici decat Papa

In afara faptului ca proiectul acorda o atentie deosebita sindicatelor, el prevede si schimbari esentiale care il avantajeaza pe angajat, dar si pe angajator. In cazul in care Codul muncii va fi aprobat in aceasta forma, in contractele de munca vor fi introduse clauze privind exclusivitatea, angajamentul fata de un singur angajator si non-competitia, muncitorului fiindu-i interzis sa lucreze simultan pentru un concurent direct. Patronul va fi obligat sa-si instruiasca angajatii, prin intermediul cursurilor de pregatire, inasa, din nefericire, nu este propusa nici o posibilitate de a-l stimula pe angajator sa faca acest lucru, prin crearea unor facilitati. Si pentru ca Romania trebuie sa se alinieze la legislatia europeana, cei care au intocmit acest proiect al Codului Muncii au privit mult mai departe si au facut ca legislatia romaneasca sa fie mult mai generoasa decat cea impusa de Uniunea Europeana. Chiar daca vor dori, romanii vor fi impiedicati sa munceasca mai

mult de 48 de ore pe saptamana, in conditiile in care tarile europene interzic angajatorilor sa impuna un program mai mare de 48 de ore pe saptamana. In ceea ce priveste programul zilnic de lucru, acesta este limitat la 12 ore, lucru care poate perturba anumite activitati. Daca legislatia europeana prevede ca angajatii au drept la concediu de patru saptamani pe an, proiectul Codului Muncii este mult mai generos, romanii putand beneficia de cinci saptamani de concediu de odihna pe an.

Exemplul zilei: Protestatarii de la Roman si Tractorul au invins guvernul

Ca un exemplu al santajului sindical, doua proteste de amploare au izbucnit aproape simultan, ieri, la uzinele Roman SA „Autocamioane“ si Tractorul UTB, ambele din Brasov, si s-au sfarsit cu victoria protestatarilor. In jurul orei 10 dimineata, peste 1000 de salariatii de la SC Roman SA au blocat intrarea in municipiul Brasov, pe drumul national 1. Potrivit liderilor sindicali, actiunea a fost spontana si a reprezentat un protest la adresa APAPS, acuzata de muncitori ca intarzie semnarea protocolului privind masurile de protectie sociala ce vor fi luate in vederea privatizarii societatii. Surse autorizate din randul liderilor sindicali, citate de agentia Mediafax, au declarat ca protocolul vizeaza mentinerea, timp de cinci ani, a numarului de angajati si plata a 50 de salarii compensatorii pentru fiecare muncitor disponibilizat. In acelasi timp, in jur de 5000 de muncitori de pe platforma Tractorul UTB Brasov au ocupat curtea fabricii, amenintand ca nu isi vor relua lucrul daca administratia societatii nu va accepta majorarea salariilor cu un procent care sa acopere cel putin rata inflatiei si ca muncitorii disponibilizati sa beneficieze de cate 60 de salarii compensatorii. Cele doua proteste brasovene au fost suspendate in jurul pranzului, dupa ce ambele tabere sindicale au obtinut promisiuni ca revendicarile lor vor fi luate in seama de APAPS. Premierul Adrian Nastase a declarat ca un reprezentant al Autoritatii se va deplasa, in urmatoarele zile, in judetul Brasov pentru a analiza problemele celor doua societati si pentru a stabili solutiile de rezolvare. Protestele sunt pe cale sa inceapa si in Bucuresti. Lucratorii de la SC Republica SA au amenintat ca astazi vor declansa greva generala pe o perioada nelimitata. O delegatie din partea salariatilor, condusa de presedintele de sindicat Constantin Dobre si protejata si de prezenta liderului de la Cartel Alfa, Bogdan Hossu, a negociat ieri cu o delegatie a APAPS satisfacerea revendicarilor celor 1800 de muncitori de la Republica, adica plata salariilor restante, reluarea furnizarii energiei electrice si a gazelor si privatizarea societatii, lucru care oricum este in planul APAPS pentru urmatoarele zile. Reprezentantii APAPS au promis, prin vocea secretarului de stat George Musliu, ca in maxim 24 de ore va aparea in presa, potrivit legii, anuntul publicitar pentru organizarea licitatiei privind privatizarea uzinei Republica. La inchiderea editiei, dupa patru ore de negocieri, reprezentantii APAPS cerusera un timp de gandire pentru a vedea daca pot satisface cererile salariatilor de la Republica.

Protestele sindicale s-au transformat in santaje

Protestele sindicale au reprezentat de fiecare data argumentul suprem pentru reluarea negocierilor cu furnizorii de utilitati si in cele din urma a furnizarilor. Datoriile catre Electrica acumulate de Gavazzi Steel Otelu Rosu, de 26 de miliarde de lei, au facut ca in luna iulie societatea sa fie debransata de la sistemul de distributie a energiei electrice. Protestele sindicale materializate in blocarea drumurilor nationale si intrarea in greva foamei a catorva zeci de salariatii au atras atentia conducerii Electrica asupra „situatiei

tensionate“ si au asigurat semnarea unui contract de reesalonare a datoriilor. Datorile de 1700 de miliarde de lei inregistrate de Societatea Siderurgica Hunedoara catre Societatea Electrica pareau ca reprezinta un motiv suficient pentru debransarea societatii. Cu toate acestea, protestele sindicale garniste cu blocarea Drumului National 7 si 68 i-au sensibilizat pe oficiali si societatea a semnat un nou acord de esalonare a datoriilor. O situatie diferita se inregistreaza la Republica Bucuresti. Societatea bucuresteana nu risca nici o debransare desi inregistreaza datorii de 1200 de miliarde de lei, dintre care 750 de miliarde reprezinta penalitati. Cu toate acestea, syndicatele au iesit in strada pentru a cere APAPS privatizarea societatii. Bineinteles, cu un partener agreat de acestea. Un alt caz de influenta sindicala il reprezinta cel al sindicatului „Vatra“ de la Combinatul Siderurgic Resita. Protestele galagioase ale sindicalistilor resiteni au avut ca rezultat acordarea de ajutoare sociale in valoare de 80 de miliarde de lei. Suma din care liderul de sindicat, Iancu Muhu, a avut grija sa-si opreasca 150.000 de lei pentru fiecare sindicalist, reprezentand... cotizatia.